

de tegen Cal-
geaard zijn,
men tijd, een
van wat er

reformeerde
rondsoort
beelden. Er
n, dat de een
ter meer op de
t, maar dit is
chil in wezen.
ote strijd uit-
Marbach en
prædicatione,
ven goed voor
alvijn en Beza.
rkiezing voor
lijk te vereeni-
recht tegen-
atuurlijk door
Maar evenzeer
ving van Gods
oogeblijk de
n mensch heb-
e, hoe strijdig
ond van Gods
s het ook hier.
nden ze beide
delijk vonden
oken, dat God
ook de God
lotte geschied
ven, maar ook
koninkrijk der
an de kinderen
egd. Daaraan
dat beelden ze
dat handhaaf-
; dat was voor
aderen der ge-
ar even beslist
aulus ons leert,
n de roode zee
et meerendeel
t heeft gehad;
t vleesch, maar
voor het zaad
eidslijn der uit-
de Jacobs en
rond geboren,
heb Jacob lief
at.

gheld, die tus-
verbondslin
t dan ook niet
war treedt in
de ogen. Christus
zijn leven alleen
spreekt de apos-
die, „den Hei-
en kocht met
t als Christus
dat de rank,
n geen vrucht
en met onuit-
even beslist
discipelen met
ze uit mijne,
r Mij gegeven
rondsoort, dat
t de dagen der
t zijn door den
hristenen, toch
orden genoemd,
at Christus zelf
alleen voor de
st van een afval
zijn, omdat Hij
genade bewaart.
de reeksen van
roozendijk naast
oord, maar de
de moedigheid
toen hij in Ro-
toe het mogelijk
nooit ontrouw
ude bondsvolk,
at de wilde olif-
t, op zijn plaats

enzins uitgeslo-
nages ook hier
hijbare tegen-
aan geen tegen-
tem is, wat voor
er zoover bij het
ogd wordt, die
ons denken te
t worden afge-
taak der theo-
ing ook gezocht
an de waarheid
noch de uitver-
; noch de ver-
g wordt opge-
bestaat in de
afd en in hun
rondkondig. Een
gen, dat „ons
genadeverbond
en „erfgenamen
hemelen“; die
s de „gemeente
at Hij „ons“ de
ven heeft, doet
Woord, als een
ermaning tot
et doelt uitgaan
het geloof zijt“.

De Kerk.

idene jaren in
t het plan op-
geven van de
kerken in Zuid-
deel thans het

te hebben, en mist elk middel om zijn arbeid
te controleeren.

Het eerste deel waarvan de eerste afdeeling
reeds een lijvig boekdeel van 630 blad-
zijden vormt, geeft de correspondentie die
de Kaapsche kerken hoofdzakelijk met de
classis Amsterdam van 1655—1804 hebben
gevoerd. Zoo zal Ds. Spoelstra, indien zijn
werk genoegzaam steun vindt, voortgaan
met ook uit te geven de brieven van de
classis Amsterdam en andere kerkelijke
besturen aan de Kaapsche kerken; excerpten
uit de acta der classes, der provinciale
synodes en uit de bibliothéque Wallonne;
extracten uit de resolutieboeken der zeven
oudste gemeenten en brieven tusschen die
kerken gewisseld; verschillende stukken uit
de adviezen der Ned. O. I. Compagnie en
andere bescheiden, die mede op Afrika
betrekking hebben. Zoodra de twee deelen
dezer bouwstoffen verschenen zijn, die de
stof bevatten over de jaren 1655—1804,
zal Ds. Spoelstra de Geschiedenis der
Gereformeerde kerken in Zuid-Afrika zelf
geven. Te oordeelen naar den omvang van
de eerste afdeeling, belooft dit werk een
bibliotheek te worden, waarin op de meest
minutieuse wijze wordt meegedeeld, al wat
met de kerken in Zuid-Afrika in verband
staat.

Gelijk wel van zelf spreekt, heeft Ds.
Spoelstra zeer uitgebreide studien moeten
doen en in Zuid-Afrika en in Nederland
om die bronnenmaterialen te verzamelen.
Feitelijk eischt zulk een arbeid een men-
schenleven, en de verre afstand, die Neder-
land van Afrika scheidt, maakt het moeilijk
niet alleen, maar ook zeer kostbaar om aan
zulk een studie zich te wagen. Toch heeft
Ds. Spoelstra uit liefde voor onze Zuid-
Afrikaansche broeders zich geheel aan
deze taak gewijd, en zelfs zijn predikants-
ambt neergelegd om van deze studie zijn
levenstaak te maken.

Het thans verschenen deel legt zeker ge-
tuigenis af, dat Ds. Spoelstra daarbij met
grootte nauwkeurigheid en precisieheid te
werk is gegaan. Een zeer belangrijke inlei-
ding geeft een overzicht van zijn arbeid en
van wat dusverre over Afrika geschreven
is, en dan volgt de rijke correspondentie,
die ons geheel in het leven der kolonisten
inleedt en, juist omdat de berichten van
ooggetuigen afkomstig zijn, ons zulk een
levendige voorstelling geeft van het ker-
kelijk leven onzer vaderen aan de Kaap
de Goede Hoop.

Van harte hopen we, dat dit reuzenwerk
slagen mag, dat niet alleen voor de geschie-
denis van Afrika, maar ook van Nederland
van zooveel betekenis belooft te worden.
Gaarne bevelen wij daarom dit werk aan.
We achten het een eere voor ons volk, dat
zulk een arbeid in Nederland verschijnt en
door een Nederlander wordt geschreven,
die daarmede aan onze broeders in Zuid
Afrika, wel een der schoonste geschenken
brengt, de historie van hun kerkelijk leven.
Hoe en in welken geest Ds. Spoelstra dat
wil doen, moge blijken uit wat hij aan het
slot van zijn inleidend woord schreef:

Wat over het kerkelijk- en godsdienstig leven
der Zuid-Afrikaansche Boeren tot ons kwam,
draagt vaak een zeer onovertuigbaar karakter.
De nuchtere werkelijkheid verschilt ook in
Zuid-Afrika hemelsbreed van de overspannen
voorstellingen dergenen, die eerst met de Boeren
dwepen, en dan, zoodra het hun blijkt, dat
deze menschen vaak nog lang geen heiligen
zijn, hen even diep verachten als zij ze vroeger
hoog hebben verheven — en in beide gevallen
den Boeren onrecht doen. Slechts dan, wan-
neer men de Boeren waarachtig lief heeft, hunne
verkeerdheden evenmin bewaakt als hunne
goede daden mist; en daarenboven hun
Gereformeerd beginsel is toegedaan, gevoelt men
ten volle, welk een groote plaats de godsdienst
inneemt in het Zuid-Afrikaansche leven, en dat
men van de politieke geschiedenis alleen dan
het juiste begrip krijgt, zoodra men bereid is,
den godsdienstigen factor eene eereplaats toe
te kennen. Wij hebben bij voortdurend getracht
ons eerbiedig in te leven in het kerkelijk en
godsdienstig leven der Boeren, en de Neder-
landsche Gereformeerde Kerken van Zuid-Afrika,
in haren strijd voor heer taal en belijdenis,
met aandoening gevolgd. Beide deelen van
dezen naam drukken een programma uit. Ver-
liest zij een der beide deelen van deze samen-
stelling; raakt zij op haar Nederduitse taal,
of haar Gereformeerd beginsel kwijt, of beide
tegelijk, dan is daarmede het einde harer ge-
schiedenis gekomen, want zij delft haar eigen
graf. In haar Gereformeerd principie en in haar
Nederduitse taal bestaat feitelijk haar eenig
bestaanrecht. Niet haar taal alleen, met uit-
sluiting van haar beginsel, gelijk de liberalen
dat willen; niet haar gereformeerd beginsel
alleen met verlooping van hare schone taal
gelijk de politieke vogelaar haar voorzigt;
maar deze beide vereenigd tot een onlosmake-
lijk geheel — dat is het doel, hetwelk ons bij
onze studie voortdurend voor oogen heeft
gestaan. Andermaal doen wij een beroep op
allen, die onze zwakke pogingen verstaan, om
ons krachtig te steunen. Wij weten het maar
al te goed en zijn er diep van doordrongen,
dat wij verre beneden ons ideaal bleven en
blijven zullen. Toch kunnen wij niet anders
dan innige dankbaarheid gevoelen voor allen,
die ons in staat willen stellen, onzen arbeid
althans zoo goed mogelijk te volbrengen; maar
ons laatste woord zal moeten zijn: *Soli Deo
gloria.*

Uit de Pers.

De *Tijd* gaf deze dagen een beschouwing
over de jeugd van den tegenwoordigen Paus,
waarbij er met nadruk op gewezen wordt,
hoeveel Pius X te danken heeft aan de opvoe-
ding van zijn vrome, maar zeer eenvoudige
ouders:

De vader en moeder van Pius X behooren tot
den stand der „kleine luyden“, maar die „kleinen“
derer aarde waren groot, waarin ook „kleine luyden“
groot kunnen zijn. Wij spreken van de redelijke
grootheid, van den adel van inborst en karakter,
van de godsdienstige gemoeds- en geestesverheffing,
welke den kleinen man uit echt christelijken heil
soms op zoo treffende wijze kenmerken en hem
moreel, door innerlijke loftering en veredeling,
tot den hoogsten rang der menschelijke wezens

kunnen opvoeren. In de echt christelijke geslachten
is iets van een goddelijke aristocratie te be-
sporen, wijl de mensch, die door zijn denk-
beelden, zijne gevoelens en zijn levenswandel
gelijkvormig wordt aan Christus, den Zoon Gods,
eene andere, hogere natuur ontvangt, waardoor
hij in geestelijke verwantschap treedt met de god-
delijke natuur.

Dit is geen dichterlijk voorstelling, maar waar-
heid theologische waarheid. Degene, die het inner-
lijk en uiterlijk leven van den diep godsdienstigen
kleinen man uit het volk tot in de diepte van
zijn verborgen oorsprong weet te doordringen,
ontmoet ten slotte een hogere macht, die in 't
binnenste van 's menschen ziel zetelt, deze vormt,
gestadig leidt en beheerscht.

Dat feit, de *Tijd* merkt het terecht op, staat
niet alleen. De beste dienaars der Kerk zijn
steeds de zonen dezer „kleine luyden“ geweest:

In hun verstorven lichamen, wijl door arbeid en
kenners, door soberheid van levenswijze en niet
zelden door ontbering gehard en aan strenge tucht
gewend, dragen in onzen tijd de vrome ouders
uit dien stand juist meer wellicht dan die uit
andere standen, de vruchtbare kiemen, het ge-
einde zaad voor kuische en godvruchtige prie-
sterlijke geslachten. In hun gelouterde zielen, waar
het gedruisch van „de groote wereld“ niet binnen-
dringt, ademt een stille, maar even zuivere als
krachtige geest van gods rucht, aan den prie-
sterlijken geest zeer nauw verwant en, wil God het,
vruchtbaar genoeg om deelen uit zich voort te
brengen.

Zijn zulke „kleine luyden“ niet bij uitstek
stempels van den H. Geest, waaruit de bedienaren
van het heiligdom moeten te voorschijn treden?

Daartegenover steekt te droeviger af, dat in de
kringen der aanzienlijken zich zoo weinigen
meer aangetrokken voelen tot het ambt in
Christus Kerk:

Het is droevig het te moeten zeggen, maar
iedereen kan het constateeren; de hooftzaak des
levens, overvloedige welde, rekere vrijheid en wif-
heid, van levenswijze, eene toenemende wereldsche
geestdrift slaan menige familie van rijker en
voornaamer conditie met een soort geestelijke
onvruchtbaarheid — wij bedoelen: met de on-
vruchtbaarheid in priesterlijke aangelegde telgen.
Wat de Schrift van de heilige wijsheid getuigt,
kan ook gezegd worden van den priester: hij wordt
niet gevonden in het land der weelderig levenden.
In zulk een land vindt men vooroorst den bodem
niet, waaruit, wat wij noemen, priesterlijke
aangelegde telgen als van zelf ontspruiten.
En als de aanleg en de roeping er al mochten
zijn, hoe gemakkelijk en dikwijls gaan ze dan niet
verloren in de kinder- en jeugtelijfjaren, omdat
in het milieu, waarin de tot het heiligdom
gepropten opgroeien, de christelijke levenswijze
een eenvoud, de strenge tucht en het goede voor-
beeld al te zeer ontbreken. Als het kind van den
rijke en voornaame reeds vroeg met de grooten,
die dikwijls zoo veel mogelijk willen genieten,
moet men e genieten, verveeld en ontzenuwd wordt
wanneer dat kind te veel ziet en te veel hoort;
indien aan zijn pronkstuk en ijdelheid voedsel
wordt gegeven — houdt de priesterlijke geest,
al ligt hij dan nog zoo diep ingehelen, het in den
regel niet uit. Hij wordt door andere lusten en
aspiraties, helaas te vroegtijdig gewekt en te sterk
gevoed, op de vlucht gedreven.

Belast op geld en eer en genot, omda ze in
hun kinder- en jeugtelijfjaren dit als het hoogste
leerden kennen en weinig of niets leeren gevoelen
voor de geestelijke idealen en den geestelijken
stand, meenen vele rijkemans kinderen, dat ze
in het carrière maken hun standgenooten en ande-
ren, die priester worden, voorbijstreeven door te
gaan studeeren voor advocaat, dokter, ingenieur,
enz. Nu niet meer, gelijk in de Middeleeuwen, een
rijke, door de wereld geëerde Kerk den katholieken
jeugeling uit aanzienlijken huize lokt, waigert deze,
wanneer hem het sublim karakter en de geestelijke
voordeelen van de priesterlijke waardigheid niet
kunnen bekoren, in den dienst der Kerk te treden.
Gelukkig maar! al men zeggen. Ongetwijfeld,
doch ongelukkig, dat er betrekkelijk zoo weinigen
zijn, wier geestelijke aspiraties hen, voor de bekoor-
lijkheid van den, in de oogen van een Katholiek,
hoogsten en heilighen stand ontvankelijk maken.
De schuld van deze verbinding ligt grotendeels
bij de ouders, die hen, wellicht zonder het te weten
en te willen, in de levensopvatting hebben groot
gebracht en gestijfd.

Natuurlijk is dit alles in Roomsche taal
gezegd en zouden wij Protestanten dit geheel
anders hebben uitgedrukt.

Maar wat de *Tijd* schreef is, daarvan afgezien,
volkomen waar. Ook in onze Protestantische
kringen zien wij hetzelfde verschijnsel. Zonen
uit deftige families studeeren wel in de rechten
of letteren, maar voor de theologie kiest nog
niet één op de honderd. Zij die krachtens stand
en aanleg het eerst geroepen waren om de
geestelijke leidsdaden des volks te zijn, dingen
niet naar het hoogste en heerlijkste ambt, dat
op aarde bestaat. En al weten we nu wel, dat
ook Christus zijn discipelen koos niet uit de
rijken en aanzienlijken, maar uit de eenvoudige
visschers van Galilea's meer, toch neemt dit niet
weg, dat hier in onze Christelijke kringen een
misstand schuilt en de *Tijd* terecht den vinger
lel op een wondte plek van onze Christelijke
aristocratie.

Officiële Berichten.

De classis 's Gravenhage der Geref. Kerken
in Nederland heeft in hare vergadering van
30 October j.l. peremptoir getaxamineerd en met
algemeene stemmen tot de benoeding des Woords
en der Sacramenten toegelaten: den Eerw.
heer J. H. Broek Roelofs, beroepen predikant
bij de Geref. kerk te Zegwaart c. a. De Heere
zegene hem en stelle hem ten zegen.

Het Moderamen:
D. RINGNALDA, *pres.*
W. H. OOSTEN, *assessor.*
J. C. DE MOOR, *scriba.*

Classis Zwolle.

De classis Zwolle heeft in hare vergadering
van 1 November j.l. peremptoir getaxamineerd
den Eerw. heer C. A. van Nood, beroepen
predikant te Blokzijl, en hem, gehoord het
advies der Prov. deput. ad hoc, toegelaten tot
den dienst des Woords en der Sacramenten.

Namens de classis,
J. ZIP, *scriba.*

Zwartsluis, November 1906.

Generale kas voor hulpbehoevende kerken.

De gewone jaarlijkse mededeling aangaande
bovengenoemde kas kan niet rooskleurig zijn.
De inkomsten vloeiden ditmaal al bijzonder
traag; en voor zoover de collecten inkwamen,
moet tot leedwezen van de deputaten gecon-
stateerd worden, dat die lager zijn dan ten
vorige jare; voor eene geheele reeks van Kerken
bedraagt het verschil niet minder dan bijna
honderdvijftig gulden. Voorwaar, eene niet ge-
ringe som bij een totaal cijfer van niet meer
dan ongeveer veertien honderd gulden.

Een eerste gevolg daarvan is geweest, dat
aan de Commissie voor hulp aan door de actie
van 1886 in het ongereede geraakte catechiseer-
meesters enz. niet meer kon toegestaan worden

dan f. 400, ofschoon zij meende f. 500 noodig
te hebben, gelijk in voorgaande jaren. Door nog
nagelaten collecten uit de Classe Amsterdam
is dit bedrag vermeerderd kunnen worden met
f. 70; maar er blijft toch een verschil van f. 30.
Sinds het begin van Augustus — dat is dus
gedurende een tijdperk van bijna drie maanden
— is niets ontvangen dan bovenvermelde
f. 70 van Kerken in de Classe Amsterdam.

Er zijn classes, die niets van zich hebben
laten hooren; het zijn de Classen Zierikzee,
Doen, Axel, Ennmatil, Hesevenven, Arnhem,
Apeldoorn en Tiel.

Er is eene Classe, die van Bolsward, van
welke gedurende vijf jaar de quacstor geene
collecten ontving.

Toch is te Groningen overgekomene, dat
van de eerste collecte voor hulpbehoevende
Kerken één derde deel in de Generale Kas zou
worden gestort; toch is te Arnhem aangevraagd
op getrouwe naleving van wat aangeaande
deze Kas was vastgesteld geworden, wijl den
deputaten was opgedragen, zoo mogelijk in
ruimer kring hulp te verleenen. En ziet, nu
vermindere de ontvangsten; nu moeten de
bijdragen worden ingekrompen; nu moeten de
vragen om bijstand te erlangen, ter zijde
worden gelegd en de aanvragers teleurgesteld.

Met het oog hierop komen de deputaten van
de Generale Synode voor deze zaak aangewezen
tot de Kerken met de bede, om bij het andere,
waarvoor zij hebben te zorgen, toch dit belang
niet te vergeten.

Dat de collecten toch geregeld worden ge-
houden en met aandacht aanbevolen onder
mededeeling van den stand van zaken.

Ondergetekenden houden zich verzekerd, dat
dan nog belangstelling en liefde genoeg in den
boezem der Kerken openbaar zal worden, om
te voorzien in dezen dringenden nood.

Quacstor is de heer A. Fokkink, onderling
bij de Gereformeerde Kerk te Utrecht. Moge
hij eene volgende maal eene reeks van ontvan-
gen bijdragen kunnen verantwoorden.

De deputaten voornoemd:

- Voor Noord-Holland: Ds. B. van Schelven te Amsterdam.
- „ Zuid-Holland (beide gedeeltes): Ds. W. B. Renkema te Rijnsburg.
- „ Zeeland: onderling G. J. Augustijn te Bergen op Zoom.
- „ Noord-Brabant en Limburg: Ds. J. M. Mulder te 's Hertogenbosch.
- „ Groningen: Ds. J. Duursma te Uithuizen.
- „ Friesland: (noordelijk gedeelte): Ds. S. van der Wal te Minnertsma.
- „ Friesland: (zuidelijk gedeelte): Ds. P. Kringa te Gauw.
- „ Drenthe: Ds. H. A. Dijkstra te Diever.
- „ Overijssel: Ds. C. W. E. Ploos van Amstel te Zwolle.
- „ Gelderland: Ds. D. Keffijberg te Culemborg.
- „ Utrecht: onderling A. Fokkink te Utrecht.

Augustus 1906.

De Gereformeerde Diaconieën en het Handboek der Gereformeerde Kerken.

Op meer dan eene Diaconale Conferentie
maakte het een onderwerp van bespreking uit,
hoe verandering zoo zijn aan te brengen in
het feit dat de stukken voor de diaconie be-
stemd haar bijna nimmer bereiken. Ook de
6e Prov. Dia. Conferentie in Noord-Holland
hield zich met de behandeling van dit punt
bezig. In opdracht van deze conferentie wendde
ondergetekende zich o. m. tot de heeren *Ost-
horban & Le Centre te Goei*, Uitgevers van
het *Handboek der Gereformeerde Kerken*. Deze
heeren waren zoo welwillend hunne medewer-
king toe te zeggen, ten einde de gewenschte
verbetering tot stand te brengen. Toegezegd werd
in de vragenlijst, welke elk jaar aan de kerke-
raden ter invulling verzonden wordt, eene vraag
in te lassen, het adres der diaconie betreffende
en aan dit adres een plaats te geven in het
„Handboek“.

Hiermede zou de zaak tot een goed einde
zijn gebracht, indien niet de ondervinding heeft
geleerd, dat vele kerkeraden zich niet te toch
zoo geringe moeite getroosten om de vragen-
lijst ingevuld terug te zenden. Hieraan is het
te wijten wanneer in het „Handboek“ onjuist-
heden voorkomen, waarvoor de Redactie dan,
natuurlijk zeer ten onrechte, aansprakelijk wordt
gesteld.

Het is daarom dat ondergetekende alle
broeders diaconen dringend verzoekt te infor-
meeren, wie de betrekkelijke lijst, welke dezer
dagen is of zal worden verzonden, ter invulling
ontvingen, en te willen bewerkten dat die invulling
alsmede de terugzending *behoorlijk en tijdig*
plaats hebbe.

Waar de Uitgevers geen moeite en kosten
ontzien om de diaconieën ter wille te zijn, daar
zou het te betuuren zijn wanneer de diaconieën
nu zelf hunne medewerking onthielden. Met
een weinig goeden wil is ons doel gemakkelijk
te bereiken.

Ten slotte nog iets over het „Handboek“
zeive. Dit ondervindt ook vooral op financieel
gebied niet de medewerking waarop het aan-
sprak mag maken. De meeste onderlingen en
diaconen schaffen zich het werkje, dat toch tegen
geringen prijs verkrijgbaar is, niet aan. Zelfs
vele kerkeraden en diaconieën behelpen zich
zonder jaarboekje of met een verouderd exem-
plaar.

Dat ook hieraan een einde komt, en de uit-
gevers hunne meerdere moeite en kosten be-
loofd mogen zien met een ruimer debiet dan
tot nu toe het geval was.

Helder, Oct. 1906. C. VAN DALEN,
Secretaris 6e Prov. Dia.
Conf. in N. Holland.

Herbouw der afgebrande Kerk te Vriesland.

Sedert 3 Sept. j.l. is voor dit doel weder het
volgende met hartelijken dank ontvangen:

Van de Geref. Kerken te Charlois f. 5, Mont-
foort f. 1, Arnhem A en B f. 25, Ouderkerk a/d
Amstel f. 8,90, Overtoom f. 5 en Middelburg C
f. 2,50. Voorts gevonden in collecten door B.
v. d. L. te Utr. f. 0,50, door B. E. id. f. 2,75
en door D. K. te Nijkerk f. 3. Nog door P. S.
te M. van Mev. N. N. te Haarl. f. 6, L. H. te
Bolsw. f. 2,50, de W. M. te U. f. 10, M. J. H.
te U. f. 1, samen f. 73,75 in twee maanden,
hetwelk met de vorige opgeven maakt f. 1229,90 f. 9.
Hoe gaarne zouden wij de nog ontbrekende
ruim f. 170 ontvangen.

Met vele hulp van Kerken, broeders en
zusters, die iets of veel kunnen geven, is het
moogelijk onder 's Heeren zegen.

Wij hopen en bidden, dat er nog meer helpen
zullen dan de 33 Kerken, die reeds collecten
of bijdragen zonden, of de honderden broeders
en zusters, welke rechtstreeks of door anderen
ons verkweten door hunne gaven.

Zou bij de meer dan 600 Kerken met hare
duizenden leden onze herhuilde bede te verge-
efs zijn? Hoe eerder hoe liever zij eene

gave, groot of klein, ons een verblijdend ant-
woord!

Nog kunnen wij mededeelen, dat de herbouw
thans zoo ver is gevorderd, dat wij D. V. op
22 Nov. 's avonds 6½ ure het Kerkje in ge-
bruik hopen te nemen.

Mochten er afgevaardigden van Kerken of
andere broeders en zusters bij tegenwoordig
willen zijn, dat zij dit dan s. v. p. vooraf be-
richten, opdat er, zoo mogelijk, een vrije plaats
bewaard blijve.

En dit begrijpt ieder hier en elders, dat er
een dankoffer in de collecte gevraagd wordt;
maar ook het gebed van allen van verre en
van nabij om 's Heeren zegen op die eerstelinge.

Namens den Kerkeraad,
Ds. W. MAAN.

Vriesland, 30 Oct. 1906.

Buitenland.

Engeland. Dr. Campbell weerspro-
ken. Ritualistische actie. Herden-
king van Kensis's dood.

De voordracht van den congregationalis-
schen predikant Campbell op eene vergadering
van Londense Congregationalistische predi-
kanten, waarin deze zich openbaarde een vol-
bloed voorstander der moderne Theologie te
zijn, heeft krachtige weerspraak gevonden. Men
heeft zich dan ook gehaast te verklaren, dat de
vergadering van genoemde predikanten slechts
een broederschap van predikanten is, die enkel
van tijd tot tijd vergaderd om Theologische
onderwerpen te bespreken en over Christelijken
arbeid te handelen. De vereeniging van pre-
dikanten mocht niet verward worden met een
van de georganiseerde instituten, welke in ver-
band staan met het Londense Congregationa-
lisme. Bovendien was op het convocatiebiljet
geschreven, dat de samenkomst der predikanten
en besloten kring was of in privé vergaderde,
en dat geen verslag daarvan aan de persmocht
gegeven worden. Doch al deze verklaringen
nemen het treurige feit niet weg, dat op eene
broederlijke vergadering van Congregationa-
listische predikanten van Engeland hoofdstad, de
voorzitter zich op een manier heeft uitgelaten
welke allen die het Evangelie lief hebben, op het
pijnlijkst heeft aangedaan. De omstandigheid
dat men niet gewild heeft, dat hetgeen de
president in het midden der vergadering uitsprak,
publiek worden zou verandert daaraan niets.
Bij het opkomen van verkeerde leeringsen is
men in het eerst altijd schroomvallig om
daarmede voor den dag te komen; de wolf wil
altijd in schaapskleed komen. Nu het feit er
ligt, dat een leeraar der Congregationalistische
kerk zoo dreef voor zijn ongelooft durfde
ontkomen, zou men mogen verwachten dat er
eenige kerkelijke actie daartegen zou openbaar
worden, doch daarvan schijnt voorshands geen
sprake te zijn.

Wij spraken meermalen over het altijd stouter
optreden van de Ritualisten in de Engelsche
staatskerk.

Niettegenstaande den raad door de Staats-
commissie gegeven, om de bisschoppen uit te
noodigen krachtige maatregelen te nemen tegen
het invoeren van Roomsche ceremonien, gaan
de hoogkerkelijken of Ritualisten maar altijd
voort met hun drijven, dat ten slotte er op uit
moet loopen dat een groot deel van de Episco-
paalsche kerk tot de Roomsche Kerk wederkeert.

Zoo deed dezer dagen de heer J. R. Nages,
vicar (hulprediker) van Harborne (bij Bir-
mingham) mede, dat zijne gemeente een gedenk-
steen wilde oprichten ter nagedachtenis van
den voorgaanden vicar die overleden was, en
daarop wenschte te laten beitselen: „Hij was
een krachtig verdediger van de beginselen der
Protestantische reformatie“. De bisschop, Dr.
Gore, verklaarde echter dat hij daartoe de ver-
eischte autorisatie niet wilde geven, waarin hij
gestuurd werd door den kanselier der diocese,
als de inscriptie niet veranderd werd.

Een ander incident had op het jongste Church
Congres plaats. Daar verklaarde Lord Halifax
hartstochtelijk: „De beginselen der Reformatie
zijn dingen waarvoor men met tranen en asch
betrouw moet tonen“. Men ziet hieruit, dat er
maar zeer weinig behoefte te gebeuren en de
staar wederkeert tot Rome, wordt gedaan.

Het is een schrale troost, als men daarbij
verneemt, dat steeds minder mannen de Ritualis-
tische godsdiensttoefeningen bijwonen en dat
daarbij zich bijna uitsluitend vrouwen laten
vinden. Het zou ons althans meer verheugen
als wij vernamen, dat de mannen niet door
wegblijven, hetgeen ook uit onverschilligheid
kan geschieden, maar door gebruik te maken
van het „ambt der geloovigen“, zich vereenigen
om de waren dienst des Heeren in hunne Kerk
te herstellen.

Een viertal jaren geleden werd door een
fanatiek ritualist een aanslag gedaan op het
leven van John Kensit, een boekhandelaar in
Londen, die op al te luidruchtige manier
protesteerde tegen de Ritualistische ceremonien
in de Episcopalsche kerk. De heer Kensit
stierf in een hospitaal aan de wond die hem
daarbij werd toegebracht. Dit feit wordt jaar-
lijks op 8 October in Engeland herdacht door
hen, die het werk, door Kensit begonnen, voort-
zetten. Te Leicester werd dit jaar op dien
datum eene vergadering gehouden, waarbij de
heer J. A. Kensit, zoon van den overledene,
een rede hield om de levensgeschiedenis van
zijn vader te verhalen. Hij deelde daarbij mede,
dat de arbeid door zijn vader begonnen zich
zeer uitbreidde, terwijl in de laatste vier jaar
daarvoor bijna vier tonnen gouds waren saam-
gebracht. De vereeniging die Kensit stichtte,
zendt predikers uit, „Wycliffe preachers“ ge-
noemd worden, welke trachten om de oogen
van de leden der Episcopalsche kerk te openen
voor het gevaar waarin men verkeerd door de
voortschrijdende ritualistische beweging. Nu
is in de laatste jaren de staf der Wycliffe-
predikers verdubbeld, en dat heeft iets ver-
blijfends.

Er wordt dus althans iets gedaan om de
Romaniserende beweging te stuiten. Wat wij
verzeen is, dat de volgers van Kensit meer
negatief dan positief optreden. Zij heffen meer
de spreuk op „No popery“, dan dat zij roepen:
„Tot de wet en het Getuigenis“.

Frankrijk. De Protestantische ker-
ken en de wet op scheiding van kerk
en staat.

Gelijk onzen lezers bekend is, hebben de
Fransche protestanten, zowel Gereformeerden
als Lutherischen, zich bij de wet op scheiding
van kerk en staat neergelegd, terwijl de Room-
sche kerk zich daartegen krachtig verzet. Trou-
wens, veel van hetgeen in de laatste jaren uit
den radicalen hoek kwam, hebben de Fransche
protestanten aanvaard. Daarom hebben zij zoo
goed als geen Protestantische scholen meer;
toen Paul Bert's wet op het lekenonderwijs kwam,

meenden zij dat zij hunne Protestantische scho-
len moesten opgeven om de kinderen van het
leken-onderwijs te laten gebruik maken, dat
van de staatsoverheid uitgaat.

Na hebben de Fransche Gereformeerden zich
weder geschikt naar den wil der radicale meer-
derheid in het Parlement; maar wij verzeen dat
zij daarvan niet veel genoegen zullen belevan.

Want in de eerste plaats zullen zij er het
nadeel van ondervinden, dat volgens de wet
van scheiding van kerk en staat, de diaconieën
van de kerken worden losgemaakt. De dia-
conieën worden zelfstandige corporaties, die met
de „associations cultuelles“ niets te maken heb-
ben. De kerkdienst gaat van die associaties
uit, maar de diaconie niet. Ze staat er los
naast. Dit is wel aan de eene zijde een voor-
deel, maar de diaconie aan de kerken kunnen
verbonden blijven, maar het doet tevens uitko-
men, dat de wet ten slotte er toe dwingt om
het beheer der zaken buiten de kerk als zoo-
danig te houden.

De leetocht dien de kerk noodig heeft, moet
verschaff worden door de „associations cul-
tuelles“; de kerken worden alleen ter beschik-
king gesteld van die vereenigingen, en het kon
gebeuren dat niet één ambtsdrager daarin zit-
ting heeft.

De plaatselijke kerken zullen niet meer be-
staan uit de gedoopte en belijdende leden, ook
niet uit belijdende leden der „associations cul-
tuelles“. Bij zulk een vereeniging kan zich
ieder laten inschrijven die daartoe begeerte
heeft, en ook kan iemand die lid der kerk was,
zich daarbij laten inschrijven. Hieruit kun-
nen allerlei verwikkelingen ontstaan. Wij vree-
sen althans, dat de Fransche Gereformeerden
het zich te laat zullen beklagen dat zij zich zoo
grif hebben laten vinden om een wet te aan-
vaarden, die het wezen van de kerk van
Christus miskent.

Gemengd Nieuws.

Nog eens Dowie. Voor eenigen tijd meenden
wij dat Dowie van het toneel verdwijnen zou,
toen medegedeeld werd, dat het tot een soort van
vergelijk tusschen hem en Voliva gekomen was.
Dowie schijnt zich in den laatste tijd lichamelijk
en geestelijk sterker te voelen en daarom vertrekt